

Motion till riksdagen 2021/22:3707

av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)

Associationsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre möjligheter till tjänstledighet för att starta företag för den som har en anställning i offentlig sektor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera lagen om företagsrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa aktiebolagslagens regler om kapitalbrist och tvångslikvidation av företag med hänsyn till de lägre kraven på kapital för att bilda aktiebolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa digitala stämmor i aktiebolag och ekonomiska föreningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna kring företräदारansvar i aktiebolagslagen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna kring företräदारansvar i skatteförfarandelagen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra ett genomgripande arbete i syfte att minska regelbördan för företag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med syftet att stävja användandet av bolag som brottsverktyg genom att underlätta informationsöverföring mellan berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska modellen för bolagsstyrning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda krav på identifikation vid ansökan om egen konkurs och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver fler jobb och fler entreprenörer. Företagsamhet är grunden för vårt välstånd och det som driver samhället framåt. Vi vet att fyra av fem jobb skapas hos småföretagare, och då måste vi ha en politik som underlättar. Jobb skapas när det går att anställa till rimliga villkor och regelverken inte skapar onödigt höga trösklar till nyföretagande.

I kölvattnet av coronakrisen har många små och medelstora företag tvingats lägga ner eller dra ner på verksamheten. Sverige behöver lagstiftning och regelverk som möjliggör och uppmuntrar företagande men som samtidigt garanterar borgenärers och aktieägares rättigheter, det är en grundförutsättning för att kunna behålla och återskapa jobb och företag.

Sverige brottas med ett nytt och växande utanförskap som drabbar utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning. För att bryta utanförskapet och öka vår konkurrenskraft måste Sveriges företagsamhet och förmåga att skapa nya jobb – i hela landet – stärkas. Detta gäller såväl enkla jobb som de jobb som kräver lång utbildning och erfarenhet. Bara genom goda villkor för företagande och företagsamhet kan vi klara de samhällsproblem vi står inför.

Sverige brottas också med stora problem kring otrygghet, något som också slår mot företagandet i Sverige. Branschorganisationen Företagarna släppte i februari 2021 rapporten ”Brott mot företagare 2021” med enkätsvar från drygt 800 företagare från hela landet och i vitt spridda branscher. 79 procent svarade att de har fått ökade kostnader för brottsförebyggande åtgärder de senaste fem åren. 42 procent uppgav att utsattheten för brott lett till att planerade investeringar har skjutits upp eller uteblivit. Det kanske mest skrämmande var att nästan var femte företagare funderade på att lägga ner sin verksamhet på grund av brottsligheten. Därför är det viktigt att hela samhället kraftsamlar för att minska utsattheten för brott mot företagare och konkurrens från kriminella aktörer som agerar under en bolagsfasad.

Ledighet för att starta företag

Enligt Tillväxtverket kan ungefär 50 procent av svenskarna tänka sig att starta ett eget företag, däremot är det bara runt 10 procent som gör det i slutändan. För många är även klivet från anställning till eget företag ett hinder. Därför borde möjligheten till tjänstledighet utökas från dagens sex månader till minst ett år när man vill starta företag för den som har anställning i offentlig sektor.

Företagsrekonstruktion

Lagstiftningen kring företagsrekonstruktion är viktig för att fler företag ska få en möjlighet till en andra chans. Ett företag som långsiktigt bedöms ha överlevnadsförmåga, men som mer eller mindre tillfälligt har hamnat i betalningssvårigheter, ska kunna rekonstrueras i stället för att försättas i konkurs. Företagsrekonstruktion är därför ett sätt att minska risken för ett misslyckande, dock används möjligheten endast i liten utsträckning. För att fler krisande företag ska använda sig av företagsrekonstruktion och för att antalet lyckade rekonstruktioner ska öka, behöver borgenärerna ha förtroende för

institutet. Genom reformer i enlighet med förslagen i Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72), som tar hänsyn till borgenärernas intressen och som borgenärerna känner sig trygga med, bör även företagets möjlighet till krediter och tillväxt förbättras. Som med många andra viktiga utredningar ser vi hur regeringen inte lyckas komma fram med någon proposition med utgångspunkt i utredningen. Att regeringen inte lyckas komma fram med en proposition på drygt fyra år är häpnadsväckande. Utredningen har flera välutformade förslag för att förbättra möjligheterna för en lyckad företagsrekonstruktion. I utredningen finns förslag för att göra det mindre riskfyllt och billigare för företagsägaren, men också för att förbättra kunskapen hos företagare kring hur en rekonstruktion kan fungera som alternativ till en konkurs. Hade regeringen inte varit så senfärdigt hade många av de företag som drabbades hårt av coronakrisen kunnat rekonstrueras istället för att gå i konkurs.

Förändra regler kring kapitalbrist och tvångslikvidation

Hösten 2019 fattade riksdagen beslut om att sänka kapitalkravet för privata aktiebolag från 50 000 kronor till 25 000 kronor. I samband med detta aktualiserades också behovet av att se över regelverket kring tvångslikvidation och personligt ansvar vid kapitalbrist mot bakgrund av de förändrade kraven på lägsta tillåtna aktiekapital. Enligt aktiebolagslagen ska styrelsen upprätta en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Kan inte kapitalbristen läkas ska frågan om likvidation och sedermera tvångslikvidation aktualiseras. Vidtas inte föreskrivna åtgärder i någon del, ansvarar aktieägarna och styrelsens ledamöter solidariskt för ytterligare tillkommande skulder.

Reglerna om tvångslikvidation är avsedda att fungera som en larmsignal till aktieägarna om att skulder håller på att byggas upp som innebär att aktiekapitalet riskerar att gå förlorat och för att tillräckliga tillgångar ska finnas kvar för att täcka likvidationskostnaderna. Redan när kravet på lägsta tillåtna aktiekapital 2010 förändrades från 100 000 kronor till 50 000 kronor aktualiserades behovet av en översyn av tvångslikvidationsreglerna. Oavsett om gränsen för när kapitalbrist uppstår går vid 25 000 kronor eller 12 500 kronor är det uppenbart att reglerna inte längre kan anses ändamålsenligt utformade.

Flera statliga utredningar har tidigare beskrivit denna problematik och bl.a. pekat på konkursinstitutet och straffen för brott mot borgenärer som tillräckliga för att hindra att bolag drivs vidare när de råkat på obestånd. Utredningen om revisorer och revision pekade även på behovet av att vid ett avskaffande av institutet tvångslikvidation införa ett personligt betalningsansvar för bolagets företrädare och aktieägare beträffande de skulder som uppkommer för bolaget när det är på obestånd.

Riksdagen bör mot den bakgrunden rikta ett tillkännagivande till regeringen om att se över reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar vid kapitalbrist och att återkomma till riksdagen med nödvändiga lagförslag.

Digitala stämmor

Under coronakrisen infördes temporär lagstiftning för att möjliggöra för aktiebolag och ekonomiska föreningar att genomföra poströstning också när detta inte medgavs i bolagsordning eller stadgar samt att helt digitala stämmor kunde genomföras. I Sverige är vanligtvis endast så kallade hybridstämmor tillåtna, det vill säga att man kan delta i en stämma på distans men själva stämman måste genomföras i en fysisk lokal. Men det är sedan tidigare möjligt att genomföra helt digitala stämmor i bland annat USA och Danmark.

Med tanke på att den lagstiftning som infördes under 2020 var temporär menar vi att regeringen också bör utreda hur helt digitala stämmor i aktiebolag och ekonomiska föreningar också kan tillåtas fortsättningsvis.

Reformering av företrädaransvaret

I samband med coronakrisen och de ekonomiska efterverkningarna uppmärksammade flera företagorganisationer problematiken som uppstår kring företrädaransvaret, då man som styrelseledamot eller näringsidkare kan bli personligt betalningsansvarig för skulder företaget drabbas av vid likviditetsproblem i enlighet med antingen aktiebolagslagens ansvarsregler i 25 kap. eller enligt reglerna om företrädaransvar i 59 kap. skatteförfarandelagen.

Då man som styrelseledamot eller näringsidkare riskerar att bli personligt betalningsansvarig för bolagets skulder väljer många företrädare att ta det säkra före det osäkra och försätta bolaget i konkurs, trots att det kan finnas förutsättningar för att driva rörelsen vidare om likviditetsproblemen kan antas vara kortvariga. Detta skapar kortsiktigt trygghet för de berörda styrelseledamöterna och näringsidkarna men innebär samtidigt att i grunden livskraftiga företag läggs ner med negativa konsekvenser för såväl anställda, aktieägare och borgenärer som samhället i stort.

Regeringen bör därför se över reglerna kring företrädaransvar i såväl aktiebolagslagen som skatteförfarandelagen i syfte att färre företag ska försättas i konkurs på grund av kortvariga likviditetsproblem.

Regelförenkling

Företagens administrativa kostnader till följd av regler ökade med cirka 600 miljoner kronor under 2018 enligt Tillväxtverkets rapport ”Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2018”.

Företagens årliga administrativa kostnader till följd av regler har i genomsnitt ökat med 1,2 miljarder kronor per år sedan 2013 enligt rapporten och regeländringarna gäller vitt skilda områden och berör olika många och olika typer av företag.

Enligt en opinionsundersökning från Näringslivets Regelnämnd (NNR) utförd av SKOP som publicerades 2018, tycker 37 procent av landets företagare att reglerna har blivit krångligare det senaste året. Det är fler än i någon tidigare undersökning. Endast tre procent anser att reglerna är enklare än för ett år sedan.

En viktig del av regelbördan är regler kopplat till företagets associationsform. Regeringen bör därför genomföra ett omfattande arbete i syfte att minska regelbördan

för företag. Arbetet bör fokusera på att genomföra genomgripande regelförenklingar för att underlätta för företagande.

Stävja användandet av bolag som brottsverktyg

Mycket av den organiserade brottsligheten såsom bedrägeribrott och bokföringsbrott sker genom att kriminella använder till synes legitima bolag som brottsverktyg. Brå lyfter och beskriver detta i sin rapport ”Kriminell infiltration av företag” från 2016. Där föreslår också författarna att samhället framförallt satsar på att motverka bolagsmål-vakter samt arbeta med tillståndsgivning och vandelsprövning i utsatta branscher, snarare än att försvåra att starta och driva företag generellt. Man lyfter också värdet av att olika myndigheter samverkar och delar kunskap för att motverka användandet av bolag som brottsverktyg.

För att stävja användandet av olika bolagsrättsliga konstruktioner som brottsverktyg bör regeringen tillsätta en utredning för att underlätta informationsöverföring mellan myndigheter såsom Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Bolagsverket, Skatteverket, polisen, Säkerhetspolisen och Tullverket.

Värna den svenska modellen för bolagsstyrning

Den svenska modellen för bolagsstyrning har tjänat svenska bolag och svenskt näringsliv väl under flera decennier och ligger internationellt i framkant kring hållbarhetsarbete och så kallat corporate social responsibility (CSR).

EU-kommissionen har under hösten 2020 presenterat ett förslag kring hållbar bolagsstyrning som bygger på helt andra principer än den svenska modellen och som om den införs riskerar att slå sönder väl uppbyggda strukturer inom svenskt näringsliv. Men vi menar också att regler för bolagsstyrning är en fråga som under subsidiaritetsprincipen ska regleras på nationell nivå.

Krav på identifikation vid ansökan om egen konkurs

I ett antal uppmärksammade fall i media har såväl fysiska som juridiska personer kunnat försättas i konkurs av bedragare som uppgett sig vara dessa personer eller firmatecknare för desamma. För att ansöka om att försätta sig själv i konkurs i en tingsrätt finns idag inget krav på identifikation, vare sig fysiskt eller elektroniskt. Detta är inte en tillfredsställande rättslig situation utan regeringen bör utreda hur konkurslagstiftning och annan berörd lagstiftning ska ses över så att krav på identifikation införs.

Carl-Oskar Bohlin (M)

Cecilie Tenfjord Toftby (M)

Lars Beckman (M)

Åsa Hartzell (M)

Ida Drougge (M)

Mikael Damsgaard (M)